

Öz Düzenleme ve Öz Yeterlilik İlişkisi: Ordu Üniversitesinde Bir Uygulama (The Relationship of Self-regulation and Self-efficacy: An Application at Ordu University)

* Emre AYKAÇ^a, Mustafa SARI^b, Nagehan AYDIN SARI^c

^a İstanbul Gelişim University, Faculty of Fine Arts, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Istanbul/Turkey

^b Ordu University, Vocational School of Social Sciences, Department of Management and Organisation, Ordu/Turkey

^c Ordu University, Vocational School of Social Sciences, Department of Hotel Restaurant and Catering, Ordu/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 16.06.2021

Kabul Tarihi: 26.08.2021

Anahtar Kelimeler

Öz düzenleme

Akademik öz yeterlilik

Turizm işletmeciliği

Aşçılık

Öz

Bu araştırmanın temel amacı önlisans turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık öğrencilerinin öz düzenlemelerinin akademik öz yeterlilikleri üzerindeki etkisinin belirlenmesidir. Bu doğrultuda uygulamalı bir nitelik taşıyan araştırmanın evrenini Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık programı öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında belirlenen evren üzerinden örneklem yoluyla verilerin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Verilerin analizinde uygun istatistik program aracılığıyla frekans, yüzde, ortalama, korelasyon ve regresyon analizleri uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, önlisans turizm işletmeciliği ve aşçılık programı öğrencilerinin; öz düzenleme boyutları ile öz yeterlilikleri arasında kuvvetli düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ve öz düzenlemenin öz yeterlilik üzerinde pozitif yönlü önemli düzeyde bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Keywords

Self regulation

Academic self-efficacy

Tourism management

Cooking

Abstract

The main purpose of this research is to determine the effect of self-regulation of associate degree tourism and hotel management and cookery students on their academic self-efficacy. In this direction, the universe of the research, which has an applied nature, consists of the students of Ordu University Vocational School of Social Sciences, tourism and hotel management and culinary program. Questionnaire technique was used to collect data through sampling from the population determined within the scope of the research. In the analysis of the data, frequency, percentage, mean, correlation and regression analyzes were applied through the appropriate statistical program. As a result of the analysis, it was determined that the students of the associate degree tourism management and cookery program; It has been determined that there is a strong and significant relationship between self-regulation dimensions and self-efficacy, and that self-regulation has a significant positive effect on self-efficacy.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: emraykac1@hotmail.com (E. Aykaç)

DOI:10.21325/jotags.2021.869

GİRİŞ

Turizm, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler için itici bir güç konumundadır. Turizm sektörü, sağladığı istihdam ve yarattığı döviz geliri açısından Türkiye ekonomisi için vazgeçilmez sektörlerin başında gelmesine rağmen Türk turizminin dünya turizm gelirleri pastasından henüz istenilen seviyede bir pay aldığı söylenemez. Bu durumun temel sebeplerinden biri nitelikli ve yüksek harcama yapan turistleri ülkeye çekememektir. Hedeflenen miktarlarda harcama yapabilecek turistlerin ülkeye gelmesini sağlayacak nedenlerin en başında nitelikli tesis ve kalifiye personel gelmektedir. Sektörün ihtiyaç duyduğu bu nitelikli işgücü de turizm eğitim kurumları ve bu nitelikli işgücünü elde tutmak üzere çalışma koşullarının iyileştirilmesiyle karşılanabileceği düşünülmektedir. Turizm eğitiminin bu denli önemli olmasına karşın meslek yaşamında ve turizm eğitimi ile ilgili çok sayıda sorunun yaşandığı bilinmektedir (Solmaz, 2019, s. 853).

Zimmerman ve Schunk (1989) öz düzenlemeyi elde etmek istedikleri hedefler ile uyumlu olarak öğrencilerin kendi duygu, düşünce ve hareketlerini yönetmeleridir şeklinde tanımlamışlardır. Öz yeterlik kuramı ise Bandura'nın (1977) sosyal öğrenme kuramından türetilmiş ve bir kişinin belirli bir görevi yerine getirebilme yeteneğine olan inancını ifade etmektedir. Ryan (1970)'a göre, kendini algılama veya bir kişinin kendi yeteneklerini ve eğilimlerini algılayış şekli niyetlerin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Buna benzer bir biçimde öz yeterlilik, bireyin belirli hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığına yönelik inançlarını etkilemektedir. Öyle ki, zorluklar karşısındaki seçimler, arzular, çabalar ve sabır, kişinin kendi yeteneklerini algılayış şekli veya kendini algılama niyetinden etkilenmektedir (Bandura, 1991).

Öz düzenleme literatüründe öz yeterliliğe yönelik araştırmaların yapıldığı ve bu iki değişkenin birbirlerini etkilediği, ilişki için de oldukları görülmüştür. Nitekim turizm eğitimi temelinde turizm işletmeciliği ve otelcilik ile aşçılık öğrencileri açısından böyle bir araştırmanın ihmal edildiği saptanmıştır. İhmal edilmiş olan bu açığın incelenmesi, ilgili değişkenler açısından ne düzeyde olduğunun ölçülmesini, ilişkinin yönünün ve düzeyinin belirlenmesinin gerektiğini amaçlayan bu çalışmanın öz düzenleme ve öz yeterlilik literatürüne önemli düzeyde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca emek yoğun hizmet sektörü olan konaklama ve yiyecek işletmelerinde istihdam edilen, yetişmekte olan insan faktörünün sahip olduğu bu gibi faktörlerinin bilinmesi, gerekli önlem ve iyileştirmelerin yapılması açısından hem eğitim kurumları hem sektörel bakımdan önemli bir durum tespiti olacaktır.

Kavramsal Çerçeve ve Hipotez Gelişimi

Öz Düzenleme

Shields ve Cicchetti (1998) ile Wills, Walker, Mendoza ve Ainette (2006) öz düzenlemenin bireyin kendini gözlemleyip davranışlarını kontrol ederek çevresiyle en uygun düzeyde sosyal ilişki kurmasını sağlayan bilişsel, davranışsal ve duygusal becerilerden oluştuğunu belirtmektedir. Zimmerman (2000)'a göre öz düzenleme, bireylerin her gelişim döneminde farklı nitelik ve düzeyde var olan hedeflerine ulaşma amaçlı kontrollü düşünce, duygu ve davranışlardır. Genel olarak öz düzenleme bireyin, düşüncelerini, duygularını, davranışlarını, dikkatini ve dürtülerini kontrol edebilmesidir (Pintrich & Groot, 1990).

Öz düzenleme kavramı 1980'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Sosyal psikoloji ve kişilik gelişimi araştırmalarının artması ayrıca o yıllarda Bandura'nın sosyal öğrenme kuramını ortaya koyması öz düzenleme ile ilgili çalışmalara

öncülük etmiştir. 1990'lı yıllarda ise “kendini kontrol etme, kendini yönetme, kendi kendine öğrenme” şeklinde çeşitli yönleri içerecek şekilde öz düzenleme kavramının içeriği genişletilmiştir (Boekaerts, Zeidner & Pintrich, 2000).

Öz düzenleme bireyin doğumu ile başlar (Posner & Rothbart, 2009). Her insanın hedeflerine ulaşmak için kullandığı öz düzenleme becerisi vardır. Bu nedenle öz düzenleme becerisi var ya da yok demek yerine, etkili veya etkisiz kullanımlı öz düzenleme becerisi var demek daha doğrudur (Zimmerman, 1996). Öz düzenleme, bireyin başkalarına veya bulunduğu ortama bağımlı olmadan, öğrenme süreci üzerinde tam bir hakimiyet kurarak, onu kontrol etmesi demektir. Bu şekilde sağlanan yaklaşım, bireyin sorumluluk bilincinin gelişmesine ve bağımsız kalabilmesine yardımcı olur (İsrail, 2007). Benzer şekilde öz düzenleme amaca yönelik odaklanabilme, dikkatini sürdürebilme kapasitesidir (Bauer & Baumeister, 2011). Odaklanan birey hedefe ulaşmak için kendi duygu, düşünce ve davranışlarını yönlendirir (Zimmerman, 2002). Öz düzenleme becerisine sahip birey davranışlarını gözlemleyip, ölçütleri ile karşılaştırarak yargıda bulunur (Senemoğlu, 2010). Akademik anlamda başarılı öğrencilerin öğrenmelerinde öz düzenleme etkilidir (McMillan, 2010). Öz düzenleme ile akademik başarı ilişkisini ortaya koyan birçok araştırmaya rastlanmıştır (Bouffard, Boisvert, Vezeau ve Larouche, 1995; Cheng, 2011; İsrail, 2007; Kaufman & Baer, 2004; Montroy, Bowles, Skibbe & Foster, 2014; Nota, Soresi & Zimmerman, 2004; Pintrich & De Groot, 1990; Pintrich, 2000; Rijavec & Brdar, 2002; Wang & Young, 2001; Üredi & Üredi, 2005; Wolters, 1999; Young & Vrongistinos, 2002).

Öz düzenleme erken çocukluk döneminin temelini oluşturur ve davranış alanlarını etkiler (Shonkoff & Phillips, 2000). Öz düzenleme kavramı için psikoloji alanında “öz kontrol, dürtü kontrolü, öz yönetim vb.” farklı terimler kullanılmaktadır. Bu terimlerin farklı şekillerde kullanılmasının nedeni kuramlara göre çeşitlilik göstermesinden kaynaklanmaktadır (Bronson, 2019).

Öz Düzenlemenin Kuramsal Temelleri

Öz düzenleme kavramının tanımının, kuramlara göre çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir. Kuramcılar öz düzenlemeyi tanımlarken gelişim alanlarından hangisine odaklanmışlarsa o gelişim alanına göre öz düzenlemeyi açıklamışlardır (Bronson, 2019). Bu başlık altında öz düzenleme kavramının psikanalitik, davranışçı, sosyal bilişsel, bilişsel gelişim, sosyal kültürel, bilgi işleme kuramlarına göre açıklanmıştır.

Psikanalitik Kuram

Freud kişilik gelişimini id, ego ve süperegoyu kavramlarıyla açıklamaktadır. Freud'un “gerçek ruhsal varlık” olarak tanımladığı id, haz ilkesinin egemenliğindedir. Süperegoyu, kişiliğin ahlaki yönüdür ve hazdan ziyade olması gerekeni temsil eder. Ego ise id ve süperegoyu arasında bir denge mekanizması, arabulucudur ve gerçek dünyada idin dürtülerini tatmin etmeli ancak süperegoyun toplumsal kurallarını da ihlal etmemelidir (Öksüz, 2020, s. 23). Psikanalitik kurama göre öz düzenleme, bireyin uyarılmışlık düzeyinin kontrol altında tutulmasını sağlamaktadır. Ego, id ve süperegoyu yönlendirerek dürtüleri süperegoyun lehine olacak şekilde öz düzenlemesini gerçekleştirmektedir. Bu kurama göre temel görev, dürtüleri kontrol etmek ve gerçek dünya ile doğru şekilde baş edebilen bir ego geliştirmektir. Öz düzenleme, ego ve olgunlaşmaya paralel olarak gelişmektedir (Mercan, 2020, s. 11).

Davranışçı Kuram

Pavlov'un yaptığı ilişkisel öğrenme araştırmaları ile başlayan davranışçı gelenek Thorndike, Hull ve Skinner'in çalışmaları ile dış çevrenin bireyin davranışları üzerindeki etkisini göstermektedir. Bu kurama göre öz düzenleme öğrenilmiş bir özdenetimdir. Davranışçı kurama göre öz düzenleme, öğrenilmiş ve büyük ölçüde dış faktörlerle geliştirilmiştir. Kişinin kendi davranışlarını kontrol etmesinden ziyade çevre tarafından kontrol edilmesine odaklanmıştır (Bronson, 2019). Belirtmek gerekir ki davranışçı kurama göre öz denetim ile dürtüsellik iki zıt kavramdır. "Bireyin öz denetimi ne kadar yüksekse dürtülerine uyması o kadar düşük, dürtüleri ne kadar yüksekse öz denetimleri de o kadar düşüktür" düşüncesi davranışçı kuramda hakimdir (Logue, 1995). Yanı sıra edimsel koşullanma kuramcısı Skinner öz denetimi öğretmek için kullanmıştır (Graham, Harri & Reid, 1992) ve öz düzenlemenin temel unsurlarını hedefini belirleyebilme, hedefine ulaşırken kendini izleyebilme, kendi kendine öğretim ve öz pekiştirme şeklinde belirtmiştir (Bronson, 2019).

Sosyal Bilişsel Kuram

Sosyal öğrenme kuramcısı olan Albert Bandura öz düzenleme kavramının gelişmesinde öncülük etmiştir (Boekaerts, Zeidner & Pintrich, 2000). Kuramında öz düzenlemenin gelişiminde başka bir bireyi taklit ya da gözlemleyerek öğrenme olarak bilinen model olmayı güçlü bir kaynak olarak belirtmiştir. Örneğin sınıfta bir çocuk yaptığı davranıştan dolayı ödül almışsa gözlemleyen diğer çocuklar da ödülü kazanmak için aynı davranışı sergileyeceklerdir (Berk L. E., 2015).

Sosyal öğrenme kuramında biliş ve düşüncenin de önemi vurgulanmakta, çocukların hatırlama, kavramlaştırma gibi özelliklerinin öğrenmeyi etkilediğini belirtilmektedir. Bu düşünceye göre çocuk, neyi ne zaman taklit edeceği konusunda seçici olur, diğer kişiler tarafından övgü aldığı, suçlandığında, kendisine yönelik geri bildirimleri izlediğinde kişisel standartlar geliştirir. Bu kişisel standartlar çocukta öz değerlendirmenin gelişmesine etki etmektedir (Bandura, 1997). Öz değerlendirme, öz düzenleme girişimlerinin ve kendi kendini motive etmenin bir temeli olarak görülmektedir. Öz değerlendirme standartları yerine getirilirse çocuk kendini ödüllendirecek, geliştirmede de cezalandırmaya öncülük edecektir. Performans standartlarını, çocuğun kendi davranışları ve bu davranışlarının sonucu ile başkalarının davranışları ve sonuçlarını gözlemleyerek öğrenmesi etkilemektedir. Bandura içsel motive edilmiş olmuş bir çocuğun dışsal motive kaynaklarına bağlı bir çocuğa göre kendisini daha iyi düzenleyebildiğini, öz düzenlemenin gelişmesinde çocuğun yaşının, yeteneklerinin, deneyimlerinin ve öğrenim durumunun etkili olduğunu belirtmiştir (Bronson, 2019).

Bilişsel Gelişim Kuramı

Bilişsel gelişim kuramcısı Piaget, bozulmuş olan dengeyi yeniden sağlama eğilimini öz düzenleme süreci ile ilişkilendirmiş ve dengenin biyolojik sağlık kadar zihinsel olarak da önemli olduğunu vurgulamıştır. Bireyin uyum sağlaması için denge-dengesizlik denge süreçlerine aktif olarak katılmaktadır (Şahin, 2016). Bu süreç içerisinde gelen bilgiler mevcut şemalarla uyuyorsa şemalara dâhil edilir yani özümser, gelen bilgiler mevcut şemalar ile uyuyamadığında, tutarsız ve çelişkili olduğunda yapılar gözden geçirilir ve yeni bilgiler uyumsanır. Özümseme ve uyumsama süreçlerinde öz düzenleme gelişir (Piaget, 1985'ten akt. Bronson, 2019, s. 23). Piaget, bilişsel öz düzenleme sürecini dış çevreye en uygun adaptasyonu sağlama amacı olduğunu belirtmektedir (Bodrova & Leong, 2015).

Piaget'nin kuramına göre düşünceler, dengeleme süreçlerinde (özümseme ve uyumsama) otomatik olarak düzenlenir. Düşünceler de mevcut olan duygulara yön verir. Kararlar ve davranışlar da çocuğun zihinsel kabiliyetleri tarafından düzenlenir ve öz düzenleme, bilişsel gelişim ile artar (Senemoğlu, 2012).

Sosyal Kültürel Kuram

Sosyal kültürel kuramcı olan Vygotsky, öz düzenlemenin Piaget gibi doğuştan geldiğini fakat öz düzenlemenin şekillenmesinde kültürel çevrenin önemli olduğunu ifade etmiştir. Vygotsky öz düzenlemeyi, sosyo-kültürel çevre ile kişinin ihtiyaçları arasında denge kuran yapı olarak belirtmiştir (Tanrıbuyurdu, 2012).

Vygotsky insanın en önemli zihin aracının dil olduğunu ve dili kültürün aktarılmasında öz düzenleme için temel araç olduğunu vurgulayarak, dilin bu işlevinin zaman içerisinde aşamalar halinde geliştiğini söylemiş ve bu aşamaları açıklamıştır. Çocuk dili öncelikle kendini ifade etmek için ve başkalarıyla iletişim kurmak amacıyla kullanılmaktadır. Ardından küçük çocuklarda başka bir kişinin bakış açısına bakmadan gerçekleşen egosantrik (benmerkezci) konuşmanın önemini vurgulamıştır. Egosantrik konuşmada çocuk kendi kendine öğrenmelerine ilişkin yorumlar olduğunu ve bu kendi kendine konuşmayı Vygotsky, öz düzenlemenin birincil göstergesi olarak görmüştür (Bodrova, Germeroth & Leong, 2013).

Vygotsky'ye göre öz düzenlemeyi etkileyen diğer faktör de yetişkin desteğidir. Çocuk bağımsız olarak başaramadığı bir durum karşısında kendisinden daha deneyimli kişi tarafından, ipuçları, model ve farklı desteklerle yardım alır. Bu yardımlar çocuğun kendi davranışlarının, duygularının, becerilerinin farkında olması bakımından önemlidir (Bodrova & Leong, 2010).

Bilgi İşleme Kuramı

Bilgi işleme kuramı, öğrenmeyi bilginin uzun süreli bellekte kodlanması olarak ifade eder. Bireyler, uzun süreli belleğin öğrenme ile ilgili kısımlarını harekete geçirir ve yeni bilgiyi işleyen bellekte bulunan önceki bilgilerle ilişkilendirir. Düzenlenmiş ve anlamlı olan bilginin önceden edinilmiş bilgilerle ilişkilendirilmesi görece daha kolay ve olasıdır (Schunk, 2009). Gagne ve Driscoll (1988)'a göre; bilgiyi işleme kuramında, öğrenme süreci bilgisayarların işletim şekline benzetilmekte, girdilerin işlenerek çıktılara dönüştürülmesi olarak görülmektedir.

Öz Düzenlemenin Alt Boyutları

Öz düzenleme becerisinin alt boyutları araştırmacıların bakış açılarına yönelik değişiklikler göstermektedir. McCeland ve Cameron (2012) bireyin dikkatini, düşüncelerini, duygularını ve eylemlerini kontrol etme veya yönetme, Happaney, Zelazo ve Stuss (2004) biliş alt boyutuna dikkat ya da bilişsel esneklik, çalışma belleği ve engelleyici kontrolleri de dâhil etmektedir. Smith-Donald, Raver, Hayes ve Richardson (2012) duygusal, dikkat ve davranışsal düzenleme olmak üzere 3 alt boyuta, Eisenberg vd. (2010), dikkat kontrolü, çaba gerektiren kontrolü, öz kontrol ve yürütücü işlev becerileri olarak üç boyuta ayırmışlardır. Zelazo, Muller, Frye ve Marcovitch (2003) yürütücü işlevleri dikkat, engelleyici kontrol ve çalışma belleği bileşenlerinden oluştuğunu ifade etmektedirler. Öz düzenlemenin alt boyutlarına bakıldığında farklı kavramlardan oluştuğu fakat dikkat edildiğinde biliş, duygu ve davranış süreçleri vurgulanmakta olduğu görülmektedir. Araştırmacılar bu alt boyutların birbirleriyle etkileşim halinde olduğunu ve birbirlerini etkilediğini belirtmektedirler (McClelland & Cameron, 2011; Isquith, Roth & Gioia, 2017). Bu bilgiler ışığında bu çalışmada Arslan ve Gelişli (2015) tarafından geliştirilen öz düzenleme ölçeği kullanılmış ve kavramsal çerçevesi ışığından açık olma ve arayış alt boyutları temelinde çalışma gerçekleştirilmiştir.

Öz Yeterlilik

Öz yeterlilik kavramını ele almadan önce “öz” ve “yeterlilik” kavramlarını ayrı ayrı açıklamak gerekmektedir. Öz kavramı daha çok benlik kavramı adı altında, felsefeci ve psikologlar tarafından ele alınmıştır. Öz kavramının ilk ortaya çıkışı Aristo'nun insan davranışlarını incelemesine dayanmaktadır (Cevher & Buluş, 2007, s. 52). Öz kavramı; Mead'e (1967) göre öz, insanların doğuştan gelmeyen ancak zamanla var olan bir özellik olarak görmektedir. Bu bağlamda öz kavramı, bireylerin diğer bireylerle olan etkileşimleri sonucunda ortaya çıkan sosyal yaşantı, deneyim ve eylemler olarak ifade edilmektedir. Yeterlilik kavramının tanımlarına baktığımızda birçok araştırmacı farklı tanımlar yapmıştır. Bandura (1994, s. 73)'ya göre yeterlilik, bireylerin ulaşmak istediği sonuçlar için kendi performansını planlayıp, planlama sonucunda başarılı bir şekilde sonuca ulaşacağına dair bireyin kendine olan inancıdır.

Öz yeterlilik ise bireyin belirli bir görevi başarıyla gerçekleştirebilmek için kendi yeteneklerine olan inancı şeklinde tanımlanmaktadır (Perry, Perry & Rasmussen, 1986, s. 700; Orput, 1999, s. 16; Heslin & Klehe, 2006, s. 705). Öz yeterlilik, bireylerin zorlu hedefleri doğrultusunda ve kendi davranışlarının işleyişini kontrol edebilmelerinde yeteneklerine olan inançlarını açıklamaktadır (Luszczynska, Gutierrez-Dona & Schwarzer, 2005, s. 82). Öz yeterlilik kavramı, Albert Bandura'nın 1986 yılında yazdığı “Social Foundation of Thought and Action” kitabı ile detaylandığı Sosyal Bilişsel Teori'nin (Social Cognitive Theory) önemli değişkenlerinden biridir. Bu teori kapsamında, kişi kendini, geleceğini belirleyen, proaktif olan ve öz denetime sahip bir organizma olarak tanımlamaktadır. Yani birey, yaşadığı çevrenin ve sosyal sistemlerin hem bir ürünü olarak algılanırken hem de bu sistemin yaratıcısı olarak görülmektedir. Bireye bu gücü veren özellik, bireyin kendi yeteneklerine ait sahip olduğu inançlarıdır ve bu inançlar, öz yeterlilik kavramı ile açıklanmaktadır.

Öz Düzenleme ve Öz Yeterlilik İlişkisi

Öz düzenleyici strateji gelişimi modelinin kuramsal temelini oluşturan “öz düzenleme” ve “öz düzenleyici öğrenme” kavramları modelde önemli bir yer tutmaktadır. Temelleri 1960'lı yıllara dayanan öz-düzenleme ile ilgili çalışmalar 1980'li yıllarda hızlı bir ivme kazanmıştır (Özbay & Daşöz, 2016). 1990'lı yıllara gelindiğinde uzmanlar öz düzenleme konusunu psikoloji içerisinde öz düzenlemenin bileşenleri, öz düzenleyici öğrenme, öz kontrol, öz denetim gibi farklı açılardan araştırmışlardır (Boekaerts, Pintrich & Zeidner, 2005). Zimmerman'a (2005) göre öz düzenleme; bireyin planladığı kendine ait düşünceleri, duyguları ve eylemleri ile düzenli olarak becerilerine adapte ettiği kişisel amaçlarını ifade eder. Zimmerman'ın öz düzenleme yaklaşımı Bandura'nın (1986) sosyal bilişsel öğrenme kuramını temel almaktadır. Sosyal bilişsel öğrenme yaklaşımında motivasyon ve performansın öz düzenlemesi kişinin sahip olduğu çeşitli özelliklere göre gerçekleştirilir. Bu özelliklerden ilki öz yeterliliktir. Kişi öz yeterlilik sayesinde gerçekleştirmek istediklerini başaracağına dair inanç geliştirir. Öz yönetim ile kendi davranışlarını değerlendiren birey amaçlarına ulaşmada motivasyon kazanır (Aydın & Atalay, 2015).

Akademik anlamda başarılı öğrencilerin öğrenmelerinde öz düzenleme etkilidir (McMillan, 2010). Öz düzenleme ile akademik başarının ilişkisi ortaya koyan birçok araştırmaya rastlanmıştır (Bouffard, Boisvert, Vezeau & Larouche, 1995; Cheng, 2011; İsrail, 2007; Kaufman & Baer, 2004; Montroy, Bowles, Skibbe & Foster, 2014; Nota, Soresi & Zimmerman, 2004; Pintrich & De Groot, 1990; Pintrich, 2000; Rijavec & Brdar, 2002; Wang & Young, 2001; Üredi & Üredi, 2005; Wolters, 1999; Young & Vrongistinos, 2002).

Öz yeterlilik, dünya çapında yapılan pek çok araştırmada öğrencilerin başarılarını etkileyen önemli unsur olarak gösterilmektedir (Sakız, 2013). Öz yeterlilik kavramına ilk olarak Albert Bandura sosyal öğrenme kuramı içinde yer vermiştir. Bandura (1997) öz yeterliği bireyin performansını sergileyebilmek için yapılması gerekenleri düzenleyip, başarabilme durumu ile ilgili kendine olan inancı şeklinde tanımlamıştır. Bir diğer tanıma göre öz yeterlilik bireyin belirlediği hedefleri gerçekleştirebilmek için kendi yeteneklerine ve yapabileceğine olan inancıdır (Kayacan, 2014). Öz yeterlilik öğrencilerin özellikle akademik çaba ve performans düzeylerinde oldukça önemli bir faktördür (Sakız, 2013). Öz yeterlilik kavramının ortaya çıkmasından sonra eğitimciler, öğrencilerin kendilerine duydukları güvenin motivasyonları üzerinde önemli bir etken olduğunu belirtmektedirler (Kayacan, 2014). Ayrıca öz yeterlilik, öz düzenleme kavramıyla da yakından ilişkilidir. Zimmerman vd. (1992)'e göre öz düzenleme öz yeterlilikten etkilenmektedir. Bu bakımdan Sarıbaş (2009), bir bireyin öz düzenleme sürecini başlatma ve sürdürme isteği onun öz yeterlik düzeyine bağlı olduğunu ifade etmektedir.

Öz düzenlemeli öğrenme ile akademik konularda kendini yeterli bulma arasında bir ilişki vardır (Pintrich, 2000). Öz düzenleme, içinde öz-yeterliği de içerir (OECD, 2013). Öz yeterlilik için öz düzenlemeli öğrenmeler gereklidir. Benzer şekilde öz düzenleme için de öz yeterlilik gereklidir. Öz düzenleme yapmanın öz yeterlilik inancını pozitif yönde etkileyeceği düşünülebilir (Los, 2010). Öz düzenleme ve öz yeterlilik inancının yüksek olması kişilerin akademik başarılarını, yaşam boyu öğrenmelerini ve mevcut sosyolojik yaşamlarını tasarlama noktasındaki önemi literatürde görülmektedir. Özellikle eğitimcilerin de ayrı bir öneme sahip olduğu eğitim kurumlarında öz düzenleme ve öz yeterlilik düzeylerinin ve etkileşiminin bilinmesi önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Ayrıca odak faktörlerden biri olan öz düzenlemenin nedensellik bağlamında ayrıca irdelenmesinin öz yeterlilik literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın çıkış noktası ve ilgili alan yazına dayanarak araştırmanın hipotezleri şu şekilde oluşturulmuştur:

H₁: Öz düzenlemenin öz yeterlilik üzerinde anlamlı ve pozitif yönde etkisi vardır.

H_{1a}: Açık olmanın öz yeterlilik üzerinde anlamlı ve pozitif yönde etkisi vardır.

H_{1b}: Arayışın öz yeterlilik üzerinde anlamlı ve pozitif yönde etkisi vardır.

Yöntem

Bu araştırmanın temel amacı Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık programı öğrencilerinin öz düzenleme seviyelerinin akademik öz yeterlilikleri üzerinde bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesidir. Bu doğrultuda uygulamalı bir nitelik taşıyan bu araştırmanın evrenini Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık programına kayıtlı öğrenciler oluşturmakta olup, belirlenen evren üzerinden örneklem hesaplanmıştır. Evreni oluşturan öğrencilerin sayısı öğrenci işlerinden elde edilen bilgi ile 2020-2021 eğitim öğretim yılında kayıtlı olan 177 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin sayısı 10.000'den az olduğundan, Özdamar (2001: 257) tarafından sınırlı evrenler (N<10.000) ve nicel araştırmalar için önerilen $(n=N \cdot \sigma^2 \cdot Z^2_{\alpha} / (N-1) \cdot H^2 + Z^2_{\alpha} \cdot \sigma^2)$ formülünden yararlanılmıştır. Formüldeki standart sapma değeri 40 kişilik pilot uygulama sonucunda (σ) 1 olarak belirlenmiş, 0,05 anlamlılık düzeyine karşılık Z_{α} teorik değeri 1,96 ve hata değeri, (H) 0,1 alınmıştır. Parametreler formülde yerine konulduğunda minimum örneklem hacmi 89 olarak hesaplanmıştır.

Anketlerin uygulanabilmesi için 25.05.2021 tarih ve 2021/99 sayılı Etik Kurul İzni Ordu Üniversitesinden alınmıştır. 2021 Mayıs – 2021 Haziran zaman aralığında uygulamalı araştırma yapmak üzere onay veren öğrencilerden anket tekniği ile veriler elde edilmiştir. Bu doğrultuda cevaplanması istenen anketlerden 177 anket değerlendirmeye alınmış ve tam sayıma ulaşılmıştır. Bu araştırmanın kapsamı ulaşabilen alan yazın ve ankete katılan öğrenciler ile sınırlıdır.

Araştırmada kullanılan anketin birinci bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek üzere oluşturulmuş olan sorulara (cinsiyet, medeni durum, yaş, mezun olduğunuz lise, üniversiteden önce uzun süreli yaşanan yer, konaklama yeri, bölüm tercihi, eğitim durumunuz, kaçınıcı sınıfta olduğu) yer verilmiş olup, ikinci bölümde öz düzenleme, üçüncü bölümde ise öz yeterlilik ölçeği yer almaktadır. Araştırmada katılımcıların öz düzenleme ölçeği için Arslan ve Gelişli (2015) tarafından geliştirilen on altı maddeden oluşan ve beşli likert olarak hazırlanmış olan iki boyutlu algılanan öz düzenleme ölçeğine ve öz yeterlilik ölçeğinde ise Jerusalem ve Schwarzer (1979) tarafından geliştirilen Yeşilay (1996) tarafından ise Türkçeye çevrilen, on maddeden oluşan, beşli likert olarak hazırlanmış, tek boyutlu, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını da yapmak suretiyle kullandıkları ölçeklere yer verilmiştir. Öz yeterlilik ölçeği orijinalinde 4'lü likert formatında "(1) Doğru değil, (4) Tümüyle Doğru" şeklinde derecelendirilmiştir, nitekim söz konusu ölçek bu çalışmada diğer ölçeklerle uyumlu olması bakımından Kendir (2017)'in de çalışmasında olduğu gibi 5'li Likert olarak ölçülmüştür ve ölçekte yer alan ifadeler "(1) Hiç Katılmıyorum, (2) Az Katılıyorum, (3) Orta Düzeyde Katılıyorum, (4) Çok Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum" şeklinde derecelendirilmiştir.

Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış hatalı kodlama olasılığı göz önünde tutularak tüm verilerin frekans dağılımları irdelenmiştir. Araştırma amacı doğrultusunda verilerin analizlerine geçmeden önce tüm parametrik testler için ön koşul olarak, toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiştir. Toplanan verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığını test etmek amacıyla ise çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. Literatürde çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin +1,5 ile -1,5 değerleri arasında olduğu durumlarda dağılımın normal dağılım olarak gerçekleştiği kabul edilmektedir (Shiel ve Cartwright, 2015: 28). Bu kapsamda hem öz düzenleme ölçeğine yönelik ölçek ifadelerinin çarpıklık (-0,311) ve basıklık (-0,684) hem de öz yeterlilik ölçeğine yönelik ölçek ifadelerinin çarpıklık (-0,317) ve basıklık (-0,514) değerleri +1,500 ve -1,500 değerleri arasında olduğundan verilerinin normal dağılımına sahip olduğunu söyleyebiliriz. Yapılan analizler neticesinde verilerin normal dağılım göstermesi ile parametrik testler için ön koşul sağlanmış olduğunu söyleyebiliriz. Bu doğrultuda çalışmada öz düzenleme ve öz yeterlilik arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizinden ve öz düzenlemenin öz yeterlilik üzerindeki açıklayıcı etkisini belirlemek için de basit doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler bulgular kısmında tablolatırılmış ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Yapılan çalışmanın amacına yönelik olarak gerçekleştirilen araştırmanın örnekleme dâhil olan 177 öğrencinin demografik özelliklerine ilişkin betimleyici istatistikler (frekans, yüzde dağılımları) Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları (n=177)

Değişkenler	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Erkek	68	38,4
	Kadın	109	61,6
Medeni Durum	Evli	2	1,1
	Bekâr	175	98,9
Yaş	18-22	100	56,5
	23-27	68	38,4
	28-32	6	3,4
	33-37	3	1,7
	38 ve üzeri	0	0
	Lise	144	81,4
Eğitim Durumu (Son Alınan Diploma)	Ön lisans	33	18,6
	Lisans	0	0
	Lisansüstü	0	0
	Anadolu Lisesi	57	32,2
Mezun Olduğunuz Lise Türü	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	57	32,2
	Turizm ve Otelcilik Meslek Lisesi	17	9,6
	İmam Hatip Lisesi	26	14,7
	Özel Temel Lise	9	5,1
	Genel Lise	11	6,2
	İl	97	54,8
Üniversiteden önce uzun süreli yaşanılan yer	İlçe	52	29,4
	Bucak	28	15,8
	Belde	0	0
	Kasaba	0	0
	Köy	28	15,8
Konaklama yeri	Aile ile	156	88,1
	Devlet yurdu	5	2,8
	Öğrenci evi	3	1,7
	Özel yurt	6	3,4
	Akraba yanında	7	4,0
Okuduğunuz Program	Turizm ve Otel İşletmeciliği	80	45,2
	Aşçılık	97	54,8
Program Tercihi	İsteyerek	166	93,8
	İstemeyerek	11	6,2
Sınıf	Birinci	82	46,3
	İkinci	95	53,7

Tablo 1’den elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırmaya katılanların cinsiyet özelliklerine göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların %38,4’ünün (f=68) erkek olduğu, %61,6’sının (f=109) ise kadın olduğu görülmektedir. Medeni durumlarına göre ayrılan katılımcıların dağılımına bakıldığında, %1,1’inin (f=2) evli, %98,9’unun (f=175) ise bekâr olduğu görülmektedir. Yaş özelliklerine göre ayrılan katılımcıların dağılımına bakıldığında ise, katılımcıların %56,5’inin (f=100) 18-22 yaş aralığında, %38,4’ünün (f=68) 23-27 yaş aralığında, %3,4’ünün (f=6) 28-32 yaş aralığında, %1,7’sinin (f=3) 33-37 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların eğitim durumu (son alınan diploma) özelliklerine göre dağılımına bakıldığında, araştırmaya dâhil edilen katılımcıların büyük bir bölümünün %81,4’ünün (f=144) lise eğitim derecesine sahip olduğu, %18,6’sının (f=33) ise önlisans eğitim derecesine sahip olduğu görülmektedir. Mezun olunan lise türü özelliklerine göre dağılımına bakıldığında, katılımcıların %32,2’sinin (f=57) Anadolu Lisesi mezunu olduğu, aynı oranla %32,2’sinin (f=57) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu olduğu, %9,6’sının (f=17) Turizm ve Otelcilik Meslek Lisesi mezunu olduğu, %14,7’sinin (f=26) İmam Hatip Lisesi mezunu, %5,1’inin (f=9) Özel Temel Lise mezunu ve %6,2’sinin (f=11) genel lise mezunu olduğu tespit edilmiştir. Üniversiteden önce uzun süreli yaşanılan yer özelliğine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %54,8’inin (f=97) İl, %45,2’ünün (f=80) İlçe ve %15,8’inin (f=28) köy yerleşme biriminde yaşadığını

belirtmiştir. Konaklama yeri özelliğine göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %88,1'inin (f=156) Aile ile, %2,8'inin (f=5) devlet yurdu, %1,7'sinin (f=3), %1,7'sinin (f=3) öğrenci evi, %3,4'ünün (f=6) ve %4'ü (f=7) akraba yanında konaklamasını yaptığını belirtmiştir. Otel, lokanta ve ikram hizmetleri bölümü adı altında okunulan programa göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %45,2'sinin (f=80) turizm ve otel işletmeciliği programı ve %54,8'sinin (f=97) aşçılık programına kayıtlı olduğunu belirtmiştir. Programı tercih etme durumuna göre dağılıma bakıldığında katılımcıların %93,8'sinin (f=166) turizm ve otel işletmeciliği programı ve %6,2'sinin (f=11) aşçılık programına kayıtlı olduğunu belirtmiştir. Son olarak ilgili tabloda bulunan ve örneklem grubuna dahil olan katılımcıların kaçınıcı sınıf olduğuna göre dağılımına bakıldığında ise, katılımcıların %46,3'ünün (f=82) birinci sınıf ve %53,7'sinin (f=95) ise ikinci sınıf olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Değişkenlere ait ortalama, standart sapma ve güvenilirlik değerleri

Ölçekler	Genel Ortalama	Standart Sapma	Güvenirlik Katsayısı (α)
Öz Düzenleme ¹	3,85	0,59	0,884
Açık Olma ¹	3,96	0,59	0,792
Arayış ¹	3,75	0,68	0,876
Öz Yeterlilik ²	3,87	0,67	0,884

Ölçek 1,2: 1=Hiç katılmıyorum, 2=Az katılıyorum, 3=Orta düzeyde katılıyorum, 4=Çok Katılıyorum, 5= Tamamen katılıyorum.

Yapılan araştırma çerçevesinde değişkenlere ilişkin analizlere geçmeden önce araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin genel ortalama, standart sapma ve güvenilirlik açısından incelenmiştir. Ölçeklerin güvenilirliğini test edebilmek amacıyla Cronbach Alfa değerleri hesaplanmıştır. Tablo 2'de görüldüğü gibi her bir ölçeğe ve ölçekteki her bir boyuta ilişkin Güvenirlik katsayılarının (α) kat sayılarının 0,70 ile 0,90 arasında olduğu görülmektedir. Bu değerlerin kabul edilebilir düzeyde olduğu ve ölçeklerin güvenilir olduğu söylenebilir (Gürbüz & Şahin, 2014). Ayrıca öğrencilerin, öz düzenleme ölçeğine ilişkin ifadelerle genel olarak yüksek düzeyde “çok katılıyorum” katılım gösterdiği ifade edilebilir ($\bar{X}=3,85$). Öz düzenlemelerinin birinci boyutunu oluşturan açık olma boyutuna ($\bar{X}=3,96$) ve ikinci arayış boyutuna ($\bar{X}=3,75$) ilişkin ifadelerle de yüksek düzeyde “çok katılıyorum” katılımlarını ifade ettikleri söylenebilir. İkinci değişken olan öz yeterlilik ölçeğine ilişkin ifadelerle de yüksek düzeyde “çok katılıyorum” katıldıkları ifade edilebilir ($\bar{X}=3,87$).

Ayrıca öz düzenleme ve öz yeterlilik ölçeklerine geçerlilik analizi yapılarak ölçeklere ilişkin yakınsak ve uzaksak geçerlilikler incelenmiştir. Öz düzenleme ölçeğinde yer alan her bir maddenin kendi boyutu ve diğer boyutlarla olan korelasyonuna bakılmıştır. Analiz sonucunda öz düzenleme ölçeğinde yer alan her bir maddenin kendi boyutu ile gösterdiği korelasyonun diğer boyutlarla gösterdiği korelasyondan yüksek olduğu görülmüştür. Öz yeterlilik ölçeği boyutlar bazında ele alınmadığı için maddelerin toplamı alınarak korelasyona bakılmış ve analiz sonuçlarına göre diğer maddelere göre korelasyonun daha yüksek olduğu görülmüştür. Ölçeklerin yakınsak geçerlilikleri için ise bütün alt ölçeklerin birbiriyle olan korelasyonu incelenmiştir. Bu analizde, alt ölçeklerin birbiriyle olan korelasyonunun düşük fakat aynı zamanda olumlu olması gerekmektedir (Altunışık vd., 2012; Judd, Smith & Kidder, 1991, s. 165). Yakınsak geçerliliği analiz sonuçları incelendiğinde her bir alt ölçeğin diğeriyle olan korelasyonu düşük fakat $p<0,01$ ve $p<0,05$ düzeyinde olumlu ve anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Öz Düzenleme ve Öz Yeterlilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Korelasyon Matrisi)

ÖLÇEKLER		Açık olma	Arayış	Genel Öz Düzenleme	Öz Yeterlilik
Açık Olma	r	1			
	p				
Arayış	r	0,734	1		
	p	0,000*			
Genel Öz Düzenleme	r	0,921	0,941	1	
	p	0,000*	0,000*		
Öz Yeterlilik	r	0,653	0,643	0,695	1
	p	0,000*	0,000*	0,000*	

** $p < 0,01$ * $p < 0,05$ (r =Pearson korelasyon, p =Sig. 2-uçlu).

Tablo 8’de araştırma katılımcılarının vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda öz düzenleme ve öz yeterlilik alt boyutlarına yönelik ilişkisel açıdan değerlendirilen görüşlerine ait korelasyon matrisi yer almaktadır. Sosyal bilimler alanında korelasyon katsayısının (r) 0,65-0,84 arasında olması durumunda değişkenler arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğu yorumu getirilmektedir (Ural & Kılıç, 2013, s. 244). Tablodan elde edilen öz düzenleme boyutları açık olma ($r=0,653$) ve arayış ($r=0,734$) ile öz yeterlilik arasındaki ilişkiye bakıldığında arasında kuvvetli düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon Katsayısından (r) hareketle, katılımcıların öz düzenleme ile öz yeterlilik arasında $p < 0,001$ anlamlılık düzeyinde, pozitif yönde kuvvetli düzeyde ($r=0,695$) anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu bulgudan hareketle bireyin öz düzenleme düzeyi arttıkça öz yeterliliğinin de artacağını ya da öz düzenleme düzeyi azaldıkça öz yeterliliğinin de azalacağını söylemek mümkündür.

Tablo 4. Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken			Öz Yeterlilik							
Değişkenler	Katsayılar		Anlamlılık Derecesi		R ²	Düzeltilmiş R ²	F	P	Tolerans	VIF
	B	Beta	T	P						
Sabit	0,782		3,106	,002	,484	,478	81,101	,000	,461	2,170
Açık olma	0,448	,393	4,879	,000						
Arayış	0,351	,354	4,403	,000						

B = Standartlaştırılmamış Katsayıları, Beta = Standartlaştırılmış Katsayıları ifade etmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde çoklu regresyon analizi sonuçları istatistiksel olarak anlamlıdır ($F=81,101$, $p < 0,00$). Düzeltilmiş R² değeri 0,478’dir. Bu sonuç, öz yeterlilikteki %38 oranındaki varyansın öz düzenlemeye ait boyutlar tarafından açıklandığını göstermektedir. Tablodaki Beta katsayıları incelendiğinde sırasıyla açık olma ($\beta=0,448$, $p=,000$), arayış ($\beta=0,351$, $p=,001$), öz yeterlilik üzerinde anlamlı katkısı olduğu göstermektedir. Ayrıca modele göre, öğrencilerin öz düzenleme düzeylerindeki 1 (bir) birimlik artış, öz yeterlilikleri üzerinde 0,47 birimlik bir artışa sebep olacaktır. Yapılan analizler sonucunda araştırmanın hipotezlerinin desteklendiği görülmüştür.

Sonuç

Öğrencilerin etkili öz düzenleme yapmaları, akademik ve sosyal bağlamda kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki kişilerin öz düzenleme becerisi; strateji geliştirilmesi, başarı sağlamak üzere planlama yapılması, harcanan emek ve sağlanan başarının yeterliliği ve kendine geri bildirim sağlaması noktasında önemlidir. Öğrencinin yeterliliğini ve potansiyelini belirlemek için öz düzenleme yapması, kendi kendine düşünmesine ve değerlendirmeler yapmasına katkı sağlayabilir. Bandura (1994) da öz yeterliliğin kişinin düşünceleri, hisleri, davranışları ve kendini motive etme yöntemleri üzerinde etkili olacağını belirtmiştir. Birey yetenekli ve belirli bir alanda başarılı olacak potansiyele sahip olsa bile kendini özünde yeterli bulması gereklidir. Akademik anlamda

yeterli olmak ve bu durumun farkında olmak öğrencilerin kendi gelişimleri için önemlidir. Çünkü öğrenciler kendi potansiyellerinin farkında olursa hislerini, düşüncelerini ve motive olma yollarını düzenleyebilirler. Akademik anlamda gerekli öz yeterliliğe sahip olan öğrenci aldığı bir sorumluluğu yani görevi gerçekleştirirken kendi gücüne inanır. Bu inanç da onun sahip olduğu öz yeterlik algısıdır. Akademik anlamda öz yeterlilik ve öz düzenleme becerisi, öğrencinin ilerlemesinde etkili olan iki temel basamak olarak görülmektedir. Bu bağlamda Bandura'nın (1986) sosyal bilişsel öğrenme kuramını temel alan Zimmerman (1992)'in öz düzenleme yaklaşımında motivasyon ve performans kişinin sahip olduğu çeşitli özelliklere göre şekillenmektedir. Bu noktada öz yeterlilik önemli özelliklerden biri olarak görülmekte olup kişinin yapmak istediklerine dair inanç geliştirmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla öz düzenleme yapan birey davranışlarını değerlendirip ulaşmak istediği amaçlara yönelik motivasyon elde edecektir.

Bu çalışmada otel, lokanta ve ikram hizmetleri bölümü altında turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık programı öğrencilerinin öz düzenleme ve öz yeterliliklerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma yapılmıştır. Çalışmanın odak değişkenleriyle ilgili olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde; her iki değişkenin farklı örneklerde araştırıldığı, her bir değişkenin farklı değişkenlerle olan ilişki ve etki düzeylerinin incelendiği görülürken, söz konusu bu değişkenlerin belirlenen örneklem grupları üzerinde doğrudan birbiriyle olan ilişkisi ve birbiri üzerindeki etki düzeyinin yeteri kadar incelenmediği görülmüştür. Eğitim ve öğretim temelinde kişilerin öz düzenleme yapmaları yani öğrenmeyi öğrenme metodunu sağlayabilmeleri noktasında önemli etkileyicilerinden biri olarak akademik öz yeterlilik unsurunun belirlenmesi önemli görülmektedir. Dolayısıyla belirlenen örneklem özelinde, öz düzenleme ve öz yeterlilik arasındaki ilişkinin yönünün ve düzeyinin belirlenmesinin gerektiği düşünülmektedir. Dolayısıyla otel, lokanta ve ikram hizmetleri bölümü altında turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık programı öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen söz konusu araştırmanın bu doğrultuda diğer çalışmalardan farklılaştığı düşünülmektedir. Bu açıdan çalışmanın sonuçları eğitimcilerin, sektör yöneticilerinin personele yönelik alacakları kararlarda ve gelecekte yapılacak diğer çalışmalara önemli düzeyde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle otel, lokanta ve ikram hizmetleri bölümü altında turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık programı öğrencilerinin öz düzenleme düzeylerinin belirlenmesi ve akademi öz yeterlilik ile ne düzeyde etki ve ilişki içerisinde olduğunun saptanması amacıyla Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu bünyesinde eğitimine devam eden 177 öğrencinin görüşleri analiz edilmiştir.

Araştırmanın temel amacına ve oluşturulan hipotezlere yönelik olarak yapılan analizlerde, öz düzenleme ile akademik öz yeterlilik arasında kuvvetli anlamlı bir ilişkinin olduğu ve öz düzenlemenin akademik öz yeterlilik üzerinde pozitif yönlü bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle öz düzenlenme düzeyi yüksek olan turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık programı öğrencilerinin akademik öz yeterliliklerinin de yüksek olacağı ya da öz düzenleme düzeyi düşük olan turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık programı öğrencilerinin akademik öz yeterliliklerinin de düşük olacağını söylemek mümkündür. Ayrıca bu çalışmadaki boyutlar ve değişkenler ile elde edilen bulgulara göre turizm ve otel işletmeciliği ile aşçılık programı öğrencilerinin akademik öz yeterliliklerinin %47'si öz düzenleme unsurundan kaynaklandığı, başka bir ifade ile öz düzenlemenin akademik öz yeterliliğinin ortaya çıkmasında ve gelişmesinde önemli bir unsur olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulgular doğrultusunda yapılan bu çalışma, eğitim kurumlarının nitelikli kişiler yetiştirme misyonlarına ve organizasyonların amaçları doğrultusunda yüksek düzeyde verimlilik elde etmek için akademik öz yeterliliği yüksek kişilere ulaşmada öz düzenleme faktörünün belirleyicilik kat sayısının yüksek olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Bu noktada karar vericilere düşen görev, öğrencilere yirmi birinci yüzyıl koşullarına uygun eğitimde fırsat eşitliğini ve çağdaş eğitimi sağlamak ve devamında mesleklerine yönelik gerekli iyileştirmeleri yaparak, turizm temelli rekabette hak edilen konuma ulaşmaktır. Bu bakımdan bilgilerin çok fazla üretildiği, değiştiği ve bilgiye erişimin bu kadar kolay hale geldiği 21. yüzyılda öğrenmeyi öğrenme kavramı oldukça önemli bir hale gelmiştir. Bunun için öğrencilerin kendi öğrenmelerinde sorumluluk alan, bu süreçte aktif rol oynayan bireyler olarak yetiştirmek eğitimcilerin temel hedeflerinden biri olması önemlidir (Zimmerman, 2002). Başarı bir bakıma nitelikli insan gücünü göstermektedir. Başarı bileşenlerinden biri öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyonu ile kendi öğrenme sorumluluklarını üstlerine alma kabiliyetleri arasındaki ilişkidir. Öğrencilere kendi öğrenme sorumluluklarını alma cesareti verebilmek için yapılabilecek en iyi şeylerden biri öğrencilere öz düzenleme becerilerini öğretmektir (Dembo & Eaton, 2000). Etkili bir öz düzenlemenin gelişmesi için öğrencilerin kendi hedeflerine göre kendi öğrenme alanlarını oluşturacak şekilde çalışmalarına izin verilmelidir. Öz düzenleyici öğrenmenin tanımında belirtildiği gibi merkezde, öğrenme alanı, bireyin kendisinin oluşturduğu öğrenme hedefleri ve hedef süreci şeklinde üç yapı bulunmaktadır (Boekarts, 2000). Dolayısıyla bu yapı kapsamında kişilerin öz düzenlemeyi elde etmek üzere, istedikleri hedefler ile uyumlu olarak kendi duygu, düşünce ve hareketlerini yönetmelerine imkân sağlanmasının, eğitim programları ile desteklenmesinin kaçınılmaz olduğunu göstermektedir.

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen araştırmanın konusunu oluşturan öz düzenleme ile akademik öz yeterlilik arasında tespit edilen ilişki ve etkinin incelemeye değer düzeyde olduğu belirlenmiştir. Literatürde bu konulara ilişkin araştırmaların çoğaltılması bu çalışmanın değişkenlerinin araştırmaya açık yapısını ve ilgi çekiciliğini güçlendireceği düşünülmektedir. Özellikle öz düzenleme ile ilgili yapılan çalışmaların sayısının farklı örneklem düzeyinde sınırlı olduğu görülmektedir. Öz düzenlemenin örgütsel davranış konuları ile ilişkisini belirlemeye yönelik önemli düzeyde çalışma bulunmadığı da görülmüştür. Bu nedenle öz düzenleme ile ilgili olarak hem akademik öz yeterlilik konusu çerçevesinde farklı çalışma alanlarında yapılacak olan uygulamaların hem de farklı örgütsel davranış konuları ile ilişkilendirilerek gelecekte yapılacak olan araştırmaların literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan araştırmaya dâhil edilen örneklem hacminin Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Turizm ve Otel İşletmeciliği ile Aşçılık programı öğrencileri ile sınırlı olması bu çalışmanın en önemli kısıtlarını oluşturmaktadır. Bu nedenle kavramlar arasındaki ilişkinin ve etki düzeyinin daha geniş bir örneklem hacmi ile karşılaştırılarak ortaya çıkarılması da literatüre sağlanacak bir diğer katkı olarak düşünülmektedir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Bu çalışmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Ordu Üniversitesi Etik Kurulu 25.05.2021 tarihi ve 2021/99 karar/sayı numarası ile alınmıştır.

KAYNAKÇA

Akgündüz, Y. (2012). *Konaklama işletmelerinde otantik liderlik ve öz yeterlilik arasındaki ilişkinin analizi* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Arslan, S., & Gelişli, Y. (2015). Algılanan öz-düzenleme ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 67-74.
- Aydın, S., & Atalay, T. D. (2015). *Öz-düzenlemeli öğrenme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 248-287.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In v.s. Ramachaudran (Ed.). *Encyclopedia of Human Behavior*. New York: Academic Press, 4(4), 71-81.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Bauer, I. M., & Baumeister, R. F. (2011). *Self-regulatory strength*. K. Vohs & R. Baumeister (Eds.), *Handbook of Self-Regulation: Research, Theory and Applications* (ss. 64–82). New York: The Guilford.
- Berk, L. E. (2015). Tarih, Teori ve Araştırma Stratejileri., (Çev. N. I. Aydoğan, Cilt 7, s. 1-49). *Bebekler ve Çocuklar: Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bodrova, E. V., Germeroth, C., & Leong, D. J. (2013). Play and Self-Regulation: Lessons from Vygotsky. *Psychological Bulletin*, 6(1), 111-123.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2010). *Zihnin araçları: Erken çocukluk eğitiminde vygotsky yaklaşım*. (Çev. G. Haktanır), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2015). Developing Self-Regulation in kindergarten can we keep all the crickets in the basket?. *Young Children*, 63(2), 56-60.
- Boekaerts, P. R. Pintrich, & M, Zeidner. (2000). *Handbook of self-regulation*, 452-502. San Diego, CA: Academic Press.
- Bouffard, T., Boisvert, J., Vezeau, C., & Larouche, C. (1995). The impact of goal orientation on self-regulation and performance among college students. *British Journal Of Educational Psychology*, 65(3), 317-329.
- Bronson, M. B. (2019). *Erken çocuklukta öz-düzenleme doğası ve gelişimi*. (Çev. S. Esin & M. K. Yiğit). Ankara: Eğiten Kitap.
- Cevher, F. N., & Buluş, M. (2007). Benlik kavramı ve benlik saygısı: Önemi ve geliştirilmesi. *Akademik Dizayn Dergisi*, 2, 32-64.
- Cheng, E. C. (2011). The role of self-regulated learning in enhancing learning performance. *International Journal of Research ve Review*, 6(1).
- Dembo, M. H., & Eaton, M. J. (2000). Self-regulation of academic learning in middle-level schools. *The Elementary School Journal*, 100,473–490.
- Eisenberg, N., Valiente, C., & Eggum, N. D. (2010). Self-Regulation and School Readiness. *Early Education ve Development*, 21, 681-698.

- Erkoç, İ. Ç. (2015) *Algılanan örgütsel destek ve iş performansı arasındaki ilişkide öz yeterlilik faktörünün düzenleyici rolü: Bankacılık sektöründe bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gagne R. M., & Driscoll, M.P. (1988). *Essentials of Learning for Instructon, Englewood Cliffs, Nj*. Prentice-Hall.
- Graham, S., Harri, K. R., & Reid, R. (1992). Developing self-regulated learners. *Focus on Exceptional Children*, 43(1), 1-16.
- Happaney, K., Zelazo, P. D., & Stuss, D. T. (2004). Development of orbitofrontal function: Current themes and future directions. *Brain and Cognition*, 55, 1- 10.
- Heslin P. A., & Klehe U. C. (2006). *Self-Efficacy*. Steven G R. (Ed.) Encyclopedia of Industrial and Organizational Psycjology in (pp.705-707). London: Sage Publications.
- Isquith, P. K., Roth, R. M., & Gioia, G. (2017). Contribution of rating scales to the assessment of executive functions. *Applied Neuropsychology: Child*, 2(2), 125-132.
- Işık, İ. (2001). *Öz-yeterlilik inancı: Yönetici rolleri açısından bir inceleme* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- İsrael, E. (2007). *Öz düzenleme eğitimi, fen başarısı ve öz yeterlilik* (Doktora Tezi). DEÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Jerusalem, M., & Schwarzer, R. (1979). *The General Self-Efficacy Scale (GSE)*. <http://userpage.fu-berlin.de/health/engscal.htm> (5 Haziran 2021).
- Kaufman, J. C., & Baer, J. (2004). Sure, i'm creative—but not in mathematics!: Self-reported creativity in diverse domains. *Empirical Studies of The Arts*, 22(2), 143-155.
- Kendir, H. (2017). *Otel işletmelerinde çalışanların kariyer tatmini ve kariyer bağlılığı ilişkisinde öz yeterliliğin rolü* (Doktora Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Kendir, H., & Özkoç, A. G. (2018). Otel işletmelerinde çalışanların kariyer tatmini ve kariyer bağlılığı ilişkisinde öz yeterliliğin rolü. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 78-112.
- Logue, A. W. (1995). *Self-Control: Waiting until tomorrow for what you want today*. New Jersey: Englewood Cliffs.
- Luszczynska A, Gutierrez-Dona B., & Schwarzer R (2005). General self-efficacy in various domain of human functioning: evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, 40(2), 80-89.
- McClelland, M. M., & Cameron, C. E. (2011). Self-Regulation and Academic Achievement in Elementary School Children. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 133, 29-44.
- McMillan, W. J. (2010). ‘Your thrust is to understand’—how academically successful students learn. *Teaching in Higher Education*, 15(1), 1-13.
- Mead, G. H. (1967). *Mind, self, and society: From the standpoint of a social behaviorist*. USA: University of Chicago.
- Mercan, H. (2020). *60-72 Aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile zorbalıkla baş etme stratejilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Montroy, J. J., Bowles, R. P., Skibbe, L. E., & Foster, T. D. (2014). Social skills and problem behaviors as mediators of the relationship between behavioral self-regulation and academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly, 29*(3), 298-309.
- Nota, L., Soresi, S., & Zimmerman, B. J. (2004). Self-regulation and academic achievement and resilience: A longitudinal study. *International Journal of Educational Research, 41*(3), 198-215.
- Orput, D. (1999). *The relationship between women's multiple role self-efficacy beliefs and career commitment using a stage analysis of career and family development* (Doctoral Dissertation). Loyola University, Chicago.
- Öksüz, A. (2020). *4-6 Yaş Arasındaki Çocuklarda Öz Düzenleme Becerileri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Özbay, M., & Daşöz, T. (2016). Öz-düzenlemeye dayalı öğrenme ve yazma eğitimi. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED), 56*, 1441-1458.
- Özdamar, K. (2001). *Spss ile Biyoistatistik* Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Perry, D. G., Perry, L. C., & Rasmussen, P. (1986). Cognitive social learning mediators of aggression. *Child Development, 57*(3), 700-711.
- Pintrich, P. R., & De Groot, E. V. (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. *Journal of Educational Psychology, 82*(1), 33.
- Pintrich, P. R. (2000) *The role of goal orientation in self-regulated learning*. In Boekarters M., Pintrich P.R. & Zeidner M. (Eds), 452-502. *Handbook of Self Regulation*, San Diego: Academic Press.
- Rijavec, M., & Brdar, I. (2002). Coping with school failure and self-regulated learning. *European Journal of Psychology of Education, 17*(2), 177-194.
- Ryan, T. R. (1970). *Intentional behavior: An approach to human motivation*. New York: The Ronald Press Company.
- Sakız, G. (2013). Başarıda anahtar kelime: Öz-yeterlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26*(1), 185-209.
- Schunk, D. H., & Zimmerman, B. J. (2001). *Self-regulated Learning: From teaching to self-reflective practice*. New York: Guilford Press.
- Senemoğlu, N. (2010). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya* (16. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Shiel, G., & Cartwright. F. (2015). *Analyzing data from a national assessment of educational achievement*. Washington DC: World Bank Group.
- Shields, A., & Cicchetti, D. (1997). Emotion regulation among school-age children: The development and validation of a new criterion Q-sort scale. *Developmental Psychology, 33*(6), 906-916.
- Shonkoff, J. P., & Phillips, D. (2000). *From neurons to neighborhoods: The science of early childhood development*. Washington, DC: National Academy Press.

- Smith-Donald, R., Raver, C., Hayes, T., & Richardson, B. (2007). Preliminary construct and concurrent validity of the preschool self-regulation assessment (PSRA) for field-based research. *Early Childhood Research Quarterly*, 22(2), 73-187.
- Solmaz, S. A. (2019). Türkiye’de turizm eğitim-öğretiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(63), 853-866.
- Tanrıbuyurdu, E. F. (2012). *Okul öncesi öz düzenleme ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Üredi, I., & Üredi, L. (2005). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin öz-düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının matematik başarısını yordama gücü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2).
- Wang, Q., & Young, L. S. (2001). Strange attractors with one direction of instability. *Communications in Mathematical Physics*, 218(1), 1-97.
- Wills, T. A., Walker, C., Mendoza, D., & Anette, M. G. (2006). Behavioral and emotional selfcontrol: Relations to substance use in samples of middle and high school students. *Psychology of Addictive Behaviors*, 20(3), 265-278.
- Wolters, C. A. (1999). The relation between high school students' motivational regulation and their use of learning strategies, effort, and classroom performance. *Learning and Individual Differences*, 11(3), 281-299.
- Yeşilay, A. (1996). Turkish adaptation of the general perceived Self-Efficacy scale. <http://userpage.fu-berlin.de/~health/turk.htm> (15 Haziran 2021).
- Young, S. H., & Vrongistinos, K. (2002). Elementary in-service teachers' self-regulated learning strategies related to their academic achievements. *Journal of Instructional Psychology*, 29(3), 147-154.
- Zelazo, P., Müller, U., Frye, D., & Marcovitch, S. (2003). *The Development of Executive Function. Monographs of the Society for Research in Child Development*, 63, 1-27.
- Zimmerman, B. J. (2000). *Attaining self-regulation: A social cognitive perspective*, p. 13-39, In: Boekaerts M, Pintrich PR, Zeidner M. *Handbook of Self- Regulation*. San Diego, Academic Press.
- Zimmerman, B. (2002). *Becoming self-regulated learner: An overview*. *Theory Into Practice*, 41(2).
- Zimmerman, B. J. (1996). Self-regulated learning of a motoric skill: The role of goal setting and self-monitoring. *Journal of Applied Sport Psychology*, 8(1), 60-75.
- Zimmerman, B. J. (2005). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 13-39). London: Elsevier Academic Press.
- Zimmerman, B. J., Bandura, A., & Martinez-Pons, M. (1992). Self-motivation for academic attainment: The role of self-efficacy beliefs and personal goal setting. *American Educational Research Journal*, 29, 663-676.

The Relationship of Self-regulation and Self-efficacy: An Application at Ordu University

Emre AYKAÇ

İstanbul Gelişim University, Faculty of Fine Arts, Istanbul/Turkey

Mustafa SARI

Ordu University, Vocational School of Social Sciences, Ordu/Turkey

Nagehan AYDIN SARI

Ordu University, Vocational School of Social Sciences, Ordu/Turkey

Extensive Summary

Purpose

The main purpose of this research is to determine whether the self-regulation levels of Ordu University Social Sciences Vocational School tourism and hotel management and cookery program students have an effect on their academic self-efficacy.

Methodology

The universe of this research, which has an applied nature, consists of students enrolled in Ordu University Vocational School of Social Sciences, tourism and hotel management and cookery program, and the sample was calculated over the determined universe. The number of students forming the universe consists of 177 students registered in the 2020-2021 academic year, with the information obtained from student affairs.

Ethics Committee Permission, dated 25.05.2021 and numbered 2021/99, was obtained from Ordu University in order to carry out the questionnaires. Data were obtained by survey technique from students who gave their consent to conduct applied research between May 2021 and June 2021. In this direction, 177 questionnaires out of the questionnaires that were asked to be answered were evaluated and the full count was reached. The scope of this research is limited to the literature and the students who participated in the survey.

In the first part of the questionnaire used in the research, questions (gender, marital status, age, high school you graduated from, long-term residence before university, accommodation, department preference, education level, which class) were included in the second part. Self-regulation, and the third section includes the self-efficacy scale. In the research, the self-regulation scale of the participants was developed by Arslan and Gelişli (2015) and consisted of sixteen items and prepared as a five-point Likert scale, and for the self-efficacy scale, it was translated into Turkish by Yeşilay (1996), developed by Jerusalem & Schwarzer (1979). The scales that were translated, consisting of ten items, prepared as a five-point Likert, one-dimensional, validity and reliability studies were included. The self-efficacy scale was originally rated as “(1) Not True, (4) Completely True” in a 4-point Likert format, as the scale in question was compatible with other scales in this study, as in the study of Kendir (2017), and 5-point Likert and the statements in the scale were graded as “(1) Strongly Disagree, (2) Little Agree, (3) Moderately Agree, (4) Strongly Agree, and (5) Strongly Agree”.

The obtained data were transferred to the computer environment and the frequency distributions of all data were examined, considering the possibility of incorrect coding. For the purpose of the research, before proceeding to the

analysis of the data, as a prerequisite for all parametric tests, it was tested whether the collected data showed a normal distribution. To test whether the collected data have a normal distribution, skewness and kurtosis values were calculated. In this context, both the skewness (-0.311) and kurtosis (-0.684) of the scale expressions for the self-regulation scale and the skewness (-0.317) and kurtosis (-0.514) values of the scale expressions for the self-efficacy scale are between +1,500 and -1,500. Therefore, we can say that the data has a normal distribution. As a result of the analyzes made, it can be said that the prerequisite for parametric tests has been met with the normal distribution of the data. In this direction, Pearson correlation analysis was used for the relationships between self-regulation and self-efficacy, and simple linear regression analysis was used to determine the explanatory effect of self-regulation on self-efficacy. In this direction, Pearson correlation analysis was used to determine the relationships between self-regulation and self-efficacy, and simple linear regression analysis was used to determine the explanatory effect of self-regulation on self-efficacy. The data obtained as a result of the analyzes were tabulated and interpreted in the findings section.

Findings

In the analyzes made for the main purpose of the research and the hypotheses created, it was determined that there is a strong and significant relationship between self-regulation and academic self-efficacy, and that self-regulation has a positive effect on academic self-efficacy. Based on this finding, it is possible to say that the academic self-efficacy of the students of tourism and hotel management and culinary programs with a high level of self-regulation will also be high, or the academic self-efficacy of the students of tourism and hotel management and culinary programs with a low level of self-regulation will be low. In addition, according to the findings obtained within the scope of the research, it was seen that 47% of the self-regulations of the students of tourism and hotel management and cookery program stem from the element of academic self-efficacy, in other words, the level of academic self-efficacy is an important factor in the emergence and development of self-regulation. In line with these findings, this study revealed that the coefficient of academic self-efficacy factor is high in reaching people with high self-regulation skills in order to achieve high efficiency in line with the missions of educational institutions to train qualified people and the objectives of organizations.

Conclusion and Discussion

In line with these findings, this study has revealed that the academic self-efficacy factor has a high determining factor in reaching individuals with high self-regulation skills in order to achieve a high level of efficiency in line with the mission of training qualified individuals and organizational purposes of educational institutions. It has been determined that the relationship and effect between self-regulation and academic self-efficacy, which is the subject of the research carried out within the scope of this study, is at a level worth examining. It is thought that the proliferation of studies on these subjects in the literature will strengthen the openness and attractiveness of the variables of this study.

In particular, the number of studies on self-regulation seems to be limited at different sample levels. It has also been observed that there is no significant study to determine the relationship between self-regulation and organizational behavior issues. For this reason, it is thought that the applications to be made in different fields of study within the framework of academic self-efficacy and the future researches, related to self-regulation by associating them with different organizational behavior issues will make important contributions to the literature. On

the other hand, the fact that the sample size included in the research is limited to Ordu University Social Sciences Vocational School, Hotel Restaurant and Catering Services Department, Tourism and Hotel Management and Cookery program students is the most important limitation of this study. For this reason, revealing the relationship between the concepts and the effect level by comparing them with a larger sample size is considered as another contribution to the literature.